

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ В ПЕРШОМУ КЛАСІ

Побудова уроків

Навчання грамоти за педагогічною технологією «Росток» є цілісним процесом гри, навчання і творчості. Технологічний процес забезпечує постійну взаємодію вчителя з учнем, а також учнів класу між собою. Структура уроку за інтегративно-діяльнісною технологією забезпечує поступовий перехід від гри до творчості з акцентом на формуванні самостійної пізнавальної активності учнів. Інтегрований зміст підручників, створених за технологією «Росток», забезпечує умови для формування в учнів ключових компетентностей, реалізує ідеї особистісно орієнтованої освіти.

Планування та підготовка до уроків – це творчий процес для кожного педагога. Він залежить від багатьох чинників: професійного рівня вчителя, особливостей розвитку учнів конкретного класу, умов роботи з класом тощо. Однак для методично грамотного структурування та проведення уроків учителям необхідно знати дидактичну основу діяльнісного методу та основні вимоги до побудови плану уроку згідно з діяльнісною технологією.

Уроки плануються та проводяться відповідно до програми з української мови для 1-го класу й тематичного планування за педагогічною технологією «Росток».

Орієнтовна структура уроку за діяльнісною технологією

(Час проведення фізкультхвилинки на уроці вчитель визначає самостійно, з урахуванням стану активності учнів, їхнього настрою та рівня працездатності. Бажано, щоб це були музичні паузи в навчальній діяльності. У першому класі під час уроку потрібно проводити дві фізкультхвилинки: перша коротша, а друга – довша.)

I. Самовизначення до діяльності («хочу», «можу», «потрібно» – 1 хв.). На цьому етапі відбувається перехід від ігрової діяльності (яка відбувалась на перерві) до навчання.

Мета:

- *дидактична*: викликати інтерес до навчання, створити умови для виникнення внутрішньої потреби до включення в навчальну діяльність;
- *психологічна*: забезпечити позитивне ставлення до навчальної діяльності та співпраці з іншими учнями.

Можливі прийоми та вправи: організаційно-ігровий момент, побажання гарного настрою, успіхів, цікавих відкриттів, спостереження за навколишнім середовищем, аналіз мовленнєвого матеріалу, обговорення віршованих побажань або віршів.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності (10 хв.). На цьому етапі учні виконують завдання за вже відомими їм правилами, способами, алгоритмами і в результаті стикаються з утрудненням у виконанні нового завдання, поданого в ігровій формі, у вигляді проблемної ситуації тощо.

Мета:

- *дидактична*: організувати повторення та закріплення способів дій, які були опановані на попередніх уроках; зафіксувати знайомі способи дій у знаковій формі або за допомогою малюнка; провести самостійну роботу; провести самоперевірку учнями роботи за зразком; **зафіксувати утруднення**, які виникли під час виконання роботи (актуалізувати знання про звуки та букви, які ці звуки позначають);

- *психологічна*: активізувати увагу, пам'ять, мислення за допомогою створення проблемної ситуації.

Можливі прийоми та вправи: виконання учнями завдань, подібних до домашніх; перевірка домашнього завдання, створення утруднення в навчальній діяльності, проблемна бесіда.

III. Виявлення причин утруднення і постановка навчальної проблеми (2 хв.).

На цьому етапі учні переконуються, що для виконання ключового завдання відомих їм правил недостатньо.

Мета:

- *дидактична*: виявити й зафіксувати причину утруднення у виконанні завдання; сформулювати завдання і тему уроку;

- *психологічна*: формувати в учнів уміння постановки навчального завдання, створити умови для аналізу учнями повноти власних знань і подальшого психологічного розвантаження в процесі гри.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення (5хв.). Відбувається навчально-пошукова діяльність: учні пропонують власні варіанти розв'язання навчального завдання або джерела інформації, де містяться підказки щодо вирішення завдання.

Мета:

- *дидактична*: навчити пошуку різних варіантів виходу з утруднення (побудувати еталон, прочитати або сформулювати правило, алгоритм тощо);

- *психологічна*: активізувати розумову діяльність учнів; учити надавати допомогу іншим учням (ті, хто виконав самостійну роботу без помилок, стають консультантами інших учнів).

Можливі прийоми та вправи: евристична бесіда; подання матеріалу одночасно в словесній і знаково-символічній формах; інтерактивний режим (проблемне, проблемно-модульне, проектне, програмоване, комп'ютерне навчання); побудова структурно-логічних схем; генетичний метод.

V. Первинне закріплення нового знання у зовнішньому мовленні (3 хв.). Учні мають перевірити, чи дійсно алгоритм, правило, спосіб, який вони знайшли, дозволяє вирішувати аналогічні завдання; виконують дію «за зразком».

Мета:

- *дидактична*: зафіксувати нові знання у зовнішньому мовленні; узагальнити та засвоїти нові способи дій;

- *психологічна*: формувати інтерес до використання нового знання; учити працювати спільно з іншими учнями.

Можливі прийоми та вправи: розфарбування малюнків у підручнику, самостійне малювання, моделювання, обговорення; виконання завдань.

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном (6 хв.). Учні мають закріпити новий спосіб дій, повторити його кілька разів у різних варіантах.

Мета:

- *дидактична*: організувати самостійне виконання завдання шляхом застосування нового способу дій за зразком; зафіксувати результати роботи в процесі перевірки за еталоном;

- *психологічна*: розвивати увагу, уміння критично оцінювати свою роботу; створення ситуації успіху.

Можливі прийоми та вправи: виконання різноманітних репродуктивних (за зразком) і конструктивних вправ; різнорівневі самостійні завдання; тестові завдання тощо.

VII. Включення нового знання у систему знань і повторення (6 хв). Якщо вистачило часу, учні виконують завдання, у якому новий спосіб дій (новий матеріал) поєднано з уже відомим їм навчальним матеріалом.

Мета:

- *дидактична*: повторити й закріпити отримані знання; формувати навички використання нового навчального матеріалу в процесі виконання творчого завдання;

- *психологічна*: організувати роботу в парах і групах.

Можливі прийоми та вправи: виконання конструктивних і творчих вправ; різнорівневі самостійні завдання; ділова гра; групова робота; побудова логічних схем.

VIII. Рефлексія діяльності (2 хв.). На цьому підсумковому етапі учням важливо зрозуміти, що за час уроку вони змінилися: набули нових знань, нового досвіду, опанували новими видами діяльності, відчули певні емоції тощо.

Мета:

- *дидактична*: визначити, чи досягли цілей уроку; повідомити завдання для можливої роботи вдома;

- *психологічна*: дати самооцінку діяльності учня.

Можливі прийоми та вправи: незакінчені речення, «сонечко»; інтерпретація зображень на листівках; барометр настрою; вербальне оцінювання з поясненням оцінки.

Календарним плануванням може бути передбачено проведення уроку-казки або уроку з елементами казки на будь-якому етапі уроку. Структура такого уроку може бути дещо інакшою, без певних етапів уроку. Проведення таких нетрадиційних уроків потребує передусім упевненості вчителя в ефективності такої форми організації навчання, глибокого переконання педагога у перевагах такого способу опанування новим матеріалом.

Відкриті уроки майстер-класу Кальчук Марії Іванівни

Урок № 1

Навчання грамоти: навчання читання

Тема уроку: Читання словами речень і невеликих текстів

Тип уроку: урок рефлексії.

Основні цілі уроку:

а) діяльнісні: опанування навичками читання та розуміння інформації з прочитаного; розвиток зв'язного мовлення в процесі придумування власного продовження казки.

б) навчальні: учити швидко читати склади та слова.

в) мовний матеріал: знання звуків і букв; робота за змістом казки Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка».

г) мовленнєві вміння: удосконалювати техніку читання, зокрема швидко читати склади та слова, розвивати читацькі вміння школярів (у процесі читання казки), учити давати відповіді на поставлені запитання.

Розумові операції: розвивати вміння аналізувати й порівнювати вчинки героїв.

Демонстраційний матеріал: книга Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка».

Технічне забезпечення уроку: комп'ютер для демонстрації мультимедійної презентації.

Оформлення дошки: кольоровий плакат «Мовна галявина» зі складами та окремими буквами.

№	Етап уроку	Діяльність учителя	Діяльність учнів
1	2	3	4
I	Самовизначення до діяльності (1-2 хв.).	– Який девіз ми обрали для нашого навчання у школі? – Як саме ми будемо працювати на уроках? – Сьогодні на уроці читання перед нами поставлено завдання ще краще навчатися читати й дізнатися багато цікавого та повчального для себе.	(Світ сповнений краси. Людська праця також створює красу. Тому й ми працюємо, як бджілки, бо «бджола мала, а й та працює») Не просто слухати, а чути. Не просто дивитися, а бачити. Не просто відповідати, а міркувати – дружно й плідно працювати.
II	Актуалізація знань і фіксація утруднення (5-6 хв.).	– Хто продовжив читати вдома з рідними цікаву книжку, яку ви отримали в подарунок на «Святі Абетки»? Підніміть і	2-3 учні знайомлять школярів із прочитаною книгою й коротко розповідають, що цікавого вони дізналися з неї.

		покажіть усім! Які вони цікаві! – Ви раді, що навчилися читати, а хтось із вас став читати краще. – Молодці! А тепер покажіть, як ви можете прочитати відому казочку «Ріпка». – Молодці! А хто може читати цю книжечку так, щоб добре розуміти самому, про що ви читаєте, і щоб інші також розуміли зміст казки?	Один учень розповідає вірш Василя Федієнка «Як добре уміти читати». Учні читають казку ланцюжком, обираючи речення за власним бажанням. (Дати учням прочитати уривок із книжки «Зайчаткова казочка».)
III	Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності (Д – дослідження, К – критика). (3-4 хв.)	– У чому ви ще відчуваєте труднощі під час читання?	
IV	Побудова проекту виходу з утруднення («відкриття» дітьми нового знання). (7-8 хв.)	– Отже, чого нам потрібно навчитися? 1. Щоб ротик чітко говорив (вимовляти скоромовки). 2. Тренуватися швидко розпізнавати склади й читати їх. 3. Учитися швидко читати складами або й цілими словами.	1. Учні промовляють скоромовки 2. Школярі тренуються у швидкому читанні складів, підкреслюючи прямі склади. 3. Учні читають слова, підкреслюючи однакові склади.
V	Первинне закріплення у зовнішньому мовленні (4-5 хв.).	– Чи зустрілося вам у тексті якесь незнайоме слово? – Якщо так, то яке саме? – Хто головний герой казки? Розмалуйте його у вашому власному посібнику.	Словникова робота. Відповіді учнів.
VI	Самостійна робота із самоперевіркою за зразком (5-6 хв.).	– А тепер ми з вами послухаємо продовження казки. – Щоб дізнатися, кого Зайчисько зустрів першим, спробуйте розшифрувати слово, букви в якому перемішалися заблукали): (К И А С И Ч Л).	ЛИСИЧКА.
VII	Включення в систему знань і повторення (7-8 хв.).	– Зараз я пропоную вам послухати продовження казки, яке нам прочита-	Читання казки учнями, які вже швидко і правильно читають.

		<p>ють окремі (підготовлені) учні.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Будь ласка, пригадайте продовження казки. А який кінець запропонуєте ви? Обговоріть удома з рідними й завтра поділіться з нами своїми думками. Можете намалювати малюнок (за бажанням). <p>Бесіда за змістом прочитаного:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Як ви гадаєте, чому зайчика зацікавила книжечка? – Чому він у всіх просив прочитати знайдену книжечку? 	<p>Відповіді учнів.</p> <p>Відповіді на запитання.</p>
VIII	<p>Рефлексія діяльності (підсумок уроку) (2-3 хв.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Чи порадили б ви іншим дітям прочитати цю книжку? – Чого вона учить нас? – Як ви гадаєте, чи може сонечко сьогодні посміхнутися вам за вашу працю на уроці? За що саме? – Молодці, ви сьогодні працювали, як справжні бджілки! – А зараз ми покажемо нашим гостям, яке продовження казки ми придумали з окремими учнями нашого класу. 	<p>Я не просто слухав (-ла), а чув (-ла).</p> <p>Я не просто дивився (-лася), а бачив (-ла).</p> <p>Я не просто відповідав (-ла), а міркував (-ла).</p>

Фрагменти уроку № 2
Навчання грамоти: навчання читання
Навчання грамоти: навчання письма

Тема фрагмента уроку читання: узагальнення вивченого про Тараса Шевченка

Дидактичні цілі: *учити читати плавно цілими словами, а окремі слова – складами; розвивати зв'язне мовлення.*

А) діяльнісні: *формувати вміння читати цілими словами, а багатоскладові слова – по складах; розуміти прочитаний текст; удосконалювати техніку читання; тренувати чіткість і швидкість мовлення шляхом розучування скоромовок.*

Б) навчальні: *узагальнити знання учнів про постать Тараса Шевченка.*

В) розвивальні: *удосконалювати техніку швидкого читання слів, розвивати читацькі вміння, формувати вміння давати відповіді на поставлені запитання.*

Г) виховні: *виховувати повагу до постаті Т. Г. Шевченка, відчуття гордості за славетного українця.*

Розумові операції: *розвивати вміння аналізувати зміст твору.*

Демонстраційний матеріал: *книги Тараса Шевченка.*

Технічне забезпечення уроку: *комп'ютер для демонстрації мультимедійної презентації.*

Оформлення дошки: *портрет Тараса Григоровича Шевченка.*

№	Етап уроку	Дії вчителя	Дії учнів
1	2	3	4
I	Самовизначення до діяльності (1-2 хв.).	Привітання. – Діти, сьогодні в нас незвичайний урок, тому що до нас завітало багато вчителів, які цікавляться, як же ми вчимося читати й писати. Давайте щиро і з посмішкою привітаємося з ними!	<i>Привітання учнів: Треба дружно привітатись І привітно всім сказати: «Добрий день!». Нумо всім ми посміхнімось: «Добрий день!».</i>
II	Актуалізація знань і фіксація утруднення (5-6 хв.).	– На початку уроку я хочу сказати, що ви молодці! А здогадайтеся, чому я так сказала? – Пам'ятаєте, під час вивчення теми «Наша Батьківщина – Україна» ви робили малюнки та складали розповідь про Батьківщину, а потім разом із батьками писали вірш. Тоді у вас вийшли такі гарні роботи, що ми з вами вирішили зробити свою першу класну книжечку. І ось вона вже готова. Дивіться, яка гарна!	Відповіді учнів.

		<p>Це результат вашої праці. Тому я пишаюсь вами! Це наш перший класний проект – незвичайний альбом, який має назву «Наша Батьківщина – Україна». (Учитель демонструє саморобну книжечку.)</p> <p>– А що вас найбільше зацікавило під час вивчення теми про Батьківщину?</p> <p>– Що нового ви відкрили для себе?</p> <p>– А про що ще ви хотіли б дізнатися?</p>	Відповіді учнів.
III	<p>Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності (Д – дослідження, К – критика). (3-4 хв.)</p>	– Що ми можемо для цього зробити?	
IV	<p>Побудова проекту виходу з утруднення («відкриття» дітьми нового знання). (7-8 хв.)</p>	<p>– А чи знаєте ви, яке свято буде відзначати весь український народ 9 березня?</p> <p>– Як можна відсвяткувати цей день?</p> <p>– А чи хочете ви провести в класі урок-конкурс віршів Тараса Григоровича й запросити всіх охочих учнів перших класів?</p> <p>– А чи могли б ми вже завтра його провести? Чому?</p> <p>– Що нам потрібно для цього зробити?</p> <p>– Як нам потрібно підготуватися?</p> <p>– А яким саме, на вашу думку, має бути наш захід? Які ідеї у вас є?</p>	День народження славетного українського поета – Тараса Григоровича Шевченка.
V	<p>Первинне закріплення у зовнішньому мовленні (4-5 хв.).</p>	<p>– Як ви думаєте, чи цікаво буде іншим учням послухати розповідь про поета? Звідки ми можемо взяти інформацію про це, щоб добре підготуватись?</p> <p>– Отже, розподілимо між собою речення з тексту, які ви могли б вивчити й виразно розповідати, а я вам допоможу: підготую презентацію на комп'ютері.</p>	Засвоєння нового способу дій.

		<p>– Відкрийте, будь ласка, підручник на сторінці 13. Ми будемо читати речення, а ви обирайте ті з них, котрі хочете озвучувати на заході.</p> <p>– Я також пропоную вам взяти з нашої класної бібліотечки ваші книги, щоб ознайомити з ними всіх присутніх.</p>	
VI	Самостійна робота із самоперевіркою за зразком (5-6 хв.).	Фізкультхвилинка (1 хв.).	
VII	Включення в систему знань і повторення (7-8 хв.).	<p>– А хто хотів би виразно розповісти вірш Тараса Григоровича Шевченка? Який вірш поета ви знаєте?</p> <p>– Давайте послухаємо, як розповідають вірші поета учні нашого класу.</p> <p>– Як ви думаєте, чи приємно слухати один і той самий вірш?</p> <p>– Який вихід із цієї ситуації ми знайдемо?</p>	Кілька учнів розповідають вірші.
VIII	Рефлексія діяльності (підсумок уроку). (2-3 хв.)	<p>– Яке рішення щодо відзначення Дня народження Тараса Григоровича Шевченка ми прийняли?</p> <p>– Кого з вас зацікавив наш новий проект: урок-конкурс?</p> <p>– А чи отримаємо ми від цього користь для себе?</p> <p>– Молодці, сьогодні ви були не просто працелюбними, а й уважними, ініціативними, висловлювали власні думки. Ви не просто відповідали, а міркували, виявляли творчий підхід. Сьогодні ви працювали, як справжні бджілки!</p> <p>– А зараз ми покажемо нашим гостям, яке продовження казки придумали учні нашого класу.</p>	<p>Я не просто слухав (-ла), а чув (-ла).</p> <p>Я не просто дивився (-лася), а бачив (ла).</p> <p>Я не просто відповідав (ла), а міркував (ла).</p>

Фрагмент уроку навчання грамоти: навчання письма

Тип фрагмента уроку: відкриття нових знань.

Тема: Ознайомлення з написанням великих букв Г, П, Т

Мета: ознайомити учнів з назвами великих рукописних букв Г, П, Т; учити правильно писати велику букву Г, відрізнити друковані букви від рукописних; удосконалити правильну поставу під час письма, вміння правильно тримати ручку та розташовувати зошит на парті; підтримувати бажання навчитися каліграфічно писати букви української абетки; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію; виховувати повагу до постаті Т.Г. Шевченка, почуття національної гордості.

Обладнання: індивідуальні дощечки для письма; комп'ютер.

Методична література: Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр: [навчально-методичний посібник] / М. І. Чабайовська ; [ред. О. А. Осіпова]. – Тернопіль : Мальва-ОСО, 2010. – 116 с.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

– Чи сподобалась Вам ідея взяти участь у проекті до Дня народження Тараса Григоровича Шевченка? Як ще можна відзначити цю дату?

– Чи цікаво буде підготувати малюнки й написати на них блакитним і жовтим олівцями прізвище, ім'я та по батькові поета? Виконаємо це завдання?

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

– Давайте спочатку потренуємося писати в зошитах речення, написане на дошці: *Шевченко – великий поет*. Прочитайте його, будь ласка.

(Учитель демонструє на дошці правильне написання кожного слова, а учні списують.)

Бесіда:

– А тепер нам потрібно поширити це речення – написати ім'я та по батькові поета. Яке речення у нас вийшло?

– Чи зможемо ми записати це речення? Чому? Яка проблема постає перед нами? Які букви нам потрібно навчитися писати? (Відповіді учнів: *Г, П, Т*.)

III. Виявлення причини утруднення й постановка навчального завдання: повідомлення теми і мети уроку.

– Саме ця група букв знаходиться на одному з листочків чарівного дерева на сторінці 4 посібника. Розгляньте малюнок, знайдіть ці букви та розфарбуйте їх.

– Отже, сьогодні ми розпочинаємо вивчати написання групи великих букв Г, П, Т, які нам дуже потрібні для написання речення про Тараса Григоровича Шевченка.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття учнями нового знання.

1. Розгляньте ці букви в посібнику (с. 40).

– Що спільного звірята побачили в написанні цих літер? А що відмінного? *(У них є пряма похила лінія із заокругленням унизу ліворуч і верхня пряма лінія.)*

2. Прочитайте їх правильну назву.

– Порівняйте друковані та рукописні літери, з'єднайте відповідні рукописні й друковані букви кольоровими стрілками (*виконання завдань на с. 40 посібника*).

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. А тепер я пропоную вам знайти їхнє зображення на малюнку в посібнику (с. 4). (*Учні озвучують побачене.*)

2. Спробуйте пофантазувати і самостійно перетворити букви Г, П, Т на малюнки (*учні виходять до дошки та малюють*).

Фізкультхвилинка (музична).

3. Ознайомлення з правильним написанням великої букви Г.

– Із цієї групи букв сьогодні ми навчимося писати велику літеру Г (робота в посібнику, с. 42).

4. Уважно розгляньте послідовність написання букви Г (*учні розглядають зразок написання літери «Г», а вчитель аналізує елементи цієї букви і послідовність їх написання*).

Учитель:

– Велика літера «Г» складається з двох елементів: з довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу ліворуч та горизонтальної прямої із заокругленням праворуч.

– Починаємо писати довгу пряму похилу лінію від **верхньої міжрядкової лінії**. Не доводячи до нижньої рядкової лінії, робимо заокруглення ліворуч, **торкаючись її**, закінчуємо написання елемента трохи вище **від нижньої рядкової лінії**.

– Відриваємо руку. Другий елемент починаємо писати від **середини допоміжного рядка**, заокруглюємо **вгору праворуч**, ведемо коротку пряму горизонтальну лінію по верхній міжрядковій лінії на ширину **попереднього заокруглення**.

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за зразком.

1. А тепер спробуйте самостійно написати букву Г (ге) на дощечках (*учні пишуть букву «Г» на індивідуальних дощечках, учитель дає рекомендації щодо правильного написання*).

2. Уважно розгляньте написання букви Г, яке пропонує білочка, і закресліть букви, написані неправильно. Поясніть власний вибір (*учні виконують завдання самостійно, висловлюючи власні думки*).

3. Тепер ви зможете записати нову букву на листочках. Згадайте, яких правил слід дотримуватися під час письма? (*Учні озвучують наступні правила: рівно сидіти під час письма; правильно розміщувати листочок, тримати ручку й руки на парті тощо.*)

VII. Рефлексія діяльності.

– Чого нового ми навчилися на уроці?

– Яке слово ми вже зможемо написати після сьогоднішнього уроку і де ми зможемо це зробити?

– Якби сонечко оцінювало вашу роботу, який був би в нього вираз обличчя? Намалюйте його усмішку.

– Мені приємно було працювати з вами, тому що ви старалися, були працелюбними, як бджілки!

Плани-конспекти уроків учасників майстер-класу

Навчання грамоти: навчання читання

Махиня Світлана Іванівна, Корнєєв Володимир Олександрович, Ярмач Олена Вікторівна, Борисполец Олена Михайлівна, Прус Галина Іванівна – учителі Української ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1 Обухівського району.

Урок 1

Тема: Значення читання для пізнання навколишнього світу

Мета: сформувати в учнів уявлення про читання як важливий винахід людства, котрий дозволяє пізнавати навколишній світ; мотивувати до навчання читання та вдосконалювати набуті навички читання в учнів, які вже вміють читати; розвивати зв'язне мовлення, творчі можливості учнів на основі казки Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка»; розвивати пам'ять; виховувати інтерес до художньої літератури, розширювати читацький кругозір.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності.

Посміхаюсь сонечку: «Здрастуй, золоте!».

Посміхаюсь квіточці – хай вона росте!

Посміхаюсь дощику: «Лийся мов з відра!».

Друзям посміхаюсь я: зичу їм добра.

– Діти, а коли ще ваш настрій поліпшується?

– А казочка може підняти настрій? Я підготувала для вас дуже цікаву казочку – отож слухайте!

II. Актуалізація опорних знань.

Учитель читає казку Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка» (або цю казку інсценізують підготовлені учні).

– Бігло лісом сіреньке Зайчатко. Стриб-скік! Стриб-скік! Гульк, а на стежці лежить... казочка. Перегорнуло Зайчатко сторінку. Ой, як сподобались йому малюнки! І червона морквинка, і білий кролик, і веселий їжачок! І написана казочка була великими літерами. Тільки Зайчатко все одно читати не вміло... Узяло воно казочку під пахву, скаче лісом та й думає...

Читання або інсценізація казки зупиняється, і вчитель звертається до учнів:

– Діти, як ви думаєте, про що могло думати Зайчатко? Чому ви так вважаєте? (утруднення).

– Як розгортаються події в казочці? (утруднення).

(Діти пропонують свої варіанти.)

– Молодці, ви маєте багату фантазію! А тепер слухайте авторське продовження казочки.

– «Якби мені знайти кого-небудь, хто вміє читати. Це, мабуть, дуже цікава казочка!». Тільки подумало так Зайчатко – назустріч Лисиця.

– Добридень, Зайчику! Що то в тебе за книжка? – питає.

– Це казка, тітонько Лисице! Ось які малюнки гарні! Почитайте, будь ласка, а я послухаю.

– Добре, Зайчику! – погодилась Лисиця. На пеньок сіла, книжку розкрила, лапою по рядках водить:

– Жили-були дідусь і бабуся. І була в них курочка. Несла вона смачні яєчка, а ще смачнішою була сама курочка...

– Ні, тьотю Лисице, – перебило Зайчатко. – Ви не так читаєте. Тут намальована морквинка, білий кролик і веселий їжачок.

– Ти бач, Зайчисько нікчемний! – образилась Лисиця. – Мені, Лисиці, віри не йме! Ану тікай, поки цілий!

І книжку на землю кинула. Підняло Зайчатко книжку, далі пострибало. А на дорозі – Сірий Вовк, хазяїн того лісу.

– Добридень, дядю Вовче! – привіталось Зайчатко і книжечку простягнуло.

– Добридень, косоокий! – відповідає Вовк, а сам дивується. – Навіщо мені твоя книжечка?

– А ви почитайте, дядю! – прохає Зайчатко. – Це, мабуть, цікава казочка.

– Казочка? – перепитав Вовк. – Ну, гаразд, косоокий, можна й –ха-ха! – почитати...

Розкрив Вовк книжку та й каже басом:

– Жила-була бабуся. І було в неї сіреньке козеня. Смачне-пресмачне...

Зайчатко послуhalo трохи вовчу казку, а далі й зазирнуло в розкриту книжку. Зазирнуло та з дива аж лапками сплеснуло:

– Дядю Вовче, ви ж читати не вмієте. У вас малюнки в книжечці догори ногами!

– У-у-у! – розсердився Вовк і шпурнув книжку далеко в кущі. – Забирайся, а то з'їм. Дивись-но, читати, каже, не вмію! Усі казки – про смачних козенят. У-у-у!

Підхопило бідне Зайчатко свою книжечку й побігло, не бачачи перед собою дороги. З переляку очі в нього ще більш перекошилися, і не помітило Зайчатко, як опинилось на руках у хлопчика, що в лісі гриби збирав.

– Заспокойся, Зайченятко, заспокойся, сіреньке! – сказав хлопчик ласкаво і погладив Зайча. – Хто тебе скривдив? А це що, казочка? Які малюнки цікаві! Нумо, почитаймо її!

І прочитав хлопчик сіренькому Зайчаткові казочку, що була у книжці, – про білого кролика й веселого їжачка.

– А тепер, Зайчику, тобі пора до мами, – сказав хлопчик і простягнув йому казочку. – Рости скоріше, вступай до Лісової школи, і ти навчишся читати.

– Неодмінно! – сказало Зайчатко. І в зелених кущах майнув його смішний хвостик. От і все.

Фізкультхвилинка №1.

(Учитель знайомить учнів із віршованими рядками та показує вправи, а школярі повторюють за ним.)

Сірий зайчик скік та скік,
По капусту він прибіг.
Нахиливсь, зірвав головку,
Але й мав собі мороку.
Поки в ліс її приніс,
Мокрий став у нього ніс.

III. Фіксація утруднень. Виявлення причин утруднення та визначення навчального завдання.

- Діти, хто з вас хотів би також, як Зайчик, навчитися читати?
- А хто з вас уже вміє читати? Покажіть, як ви вмієте читати. Прочитайте нам речення з книжечки Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка». (*Учні демонструють свої вміння в читанні.*)
- А чи хотіли б ви навчитися читати ще краще?
- То яке рішення ми прийнемо? Чим будемо займатися на уроках читання?
- А допомагатиме нам учитися читати підручник, який так і називається: «Вчимося читати». Це лише перша частина. Попереду вас чекатимуть інші частини читаночок, але їх потрібно вміти читати самостійно.
- Як ви гадаєте, для чого людині важливо вміти читати?
- Сьогодні на уроці ми спробуємо дослідити потребу людини в читанні.

IV. Побудова проекту виходу з утрудненням («відкриття» дітьми нового знання). Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

Робота в підручнику (с. 3).

Завдання 1.

- Розгляньте малюнки. Як ви думаєте, що вирішила дівчинка, котра не вміла читати, коли побачила, як інші діти читають книжки?
- Дивлячись на малюнки, придумайте історію про це та розкажіть її.

Завдання 2.

- Розгляньте малюнки й скажіть, яку користь приносить уміння читати? Учитель звертається до учнів, які вже вміють читати:
- Які книжечки про це ви читали?

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. Робота в підручнику (с. 4).

2. Учитель звертається до дітей, які вже вміють читати:

- Хто хоче прочитати уривок із вірша «Як добре уміти читати»?
- У чому автор вірша бачить перевагу вміння читати?
- Давайте разом вивчимо його напам'ять.
- Отже, які вміння допомагають нам пізнавати навколишній світ?

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном (зразком).

- Розмалуйте героїв казок, про яких вам читали або ви читали самі (малюючи, учні можуть коментувати, кого вони розфарбовують, із якої казки цей герой тощо).

Фізкультхвилинка № 2.

Учитель разом з учнями промовляє віршовані рядки. Один з охочих учнів може показувати вправи, а інші – повторювати за ним.

VII. Включення до системи знань і повторення вивченого.

Учитель звертається до дітей, які вміють читати:

– Ознайомте однокласників із книжечкою, яку ви прочитали. Перекажіть її зміст.

– У мене в казковій скриньці є загадки. Послухайте їх і спробуйте відгадати. Скажіть, із якої казки цей персонаж?

З їжачка хто насміхався,
Перегнати намагався?
Вихвалитися мастак,
Звуть вуханя цього як?
(Заєць.)

Вовка зовсім не боявся,
І ведмедю не дістався,
Та лисиці на зубок
Все ж потрапив... *(колобок).*

Вигнав дід її із хати,
Та й пішла вона блукати:
В зайця хатку відібрала
І додому не пускала.
Рак бешкетницю вщипнув,
Зайцю хатку повернув.
(Коза-Дерева.)

VIII. Рефлексія діяльності.

– Що сподобалось вам у змісті казки Юрія Ярмиша?
– Яке рішення для себе ви прийняли сьогодні на уроці?
– Від такого вашого рішення сонечко усміхається вам! Домалюйте йому усмішку і проведіть промінчик до вправи, яку вам було цікаво виконувати.

– Діти, хто з вас читає вдома книжечки, принесіть їх у клас і покажіть нам. Можете підготувати уривок для читання.

Урок 2

Тема: Букви Аа, Уу, Оо, Ии, Іі, Ее

Мета: актуалізувати звукове значення та зовнішній вигляд букв Аа, Уу, Оо, Ии, Іі, Ее шляхом слухання-розуміння уривка з казки «Урок на співучій галявині»; сформулювати уявлення про схематичне позначення голосних звуків; розвивати зв'язне мовлення і творчу уяву учнів через «оживлення» вивчених букв; виховувати інтерес до художньої літератури, збагачувати читацький кругозір.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності.

Посміхаюсь сонечку: «Здрастуй, золоте!».

Посміхаюсь квіточці – хай вона росте!

Посміхаюсь дощику: «Лийся мов з відра!».

Друзям посміхаюсь я: зичу їм добра.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень у діяльності. Виявлення причин утруднення та постановка навчального завдання.

Учитель:

- Пригадайте й перекажіть зміст казки Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка».
- Чому Зайчик вирішив навчитися читати?
- Чи розповідали ви батькам про своє рішення, яке прийняли на уроках читання? Що вони вам сказали?

Звертається до учнів, які вже вміють читати:

- Діти, а хто приніс книжечку з дому? Розкажіть про неї та прочитайте уривок за вибором.

III. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. Ознайомлення з казкою.

Учитель:

- А вам цікаво, що розповіло Зайчатко своїй мамі вдома?

Учитель розповідає казку:

- Удома Зайчатко розказало мамі про свою пригоду й висловило бажання навчитися читати. Мама-Зайчиха зраділа, що її синочок буде займатися такою потрібною справою. На другий день вона відвела Зайчатка до Лісової школи.

- Які перші букви вивчило Зайчатко в Лісовій школі? Як ви гадаєте?

- Чи хочете дізнатися про це достеменно? Тоді я запрошую вас до Лісової школи. Послухайте (перегляньте) казочку Марії Кальчук «Урок на співучій галявині» (презентація або прослуховування казки).

Урок навчання читання розпочався на незвичайній галявині. Сова поважно промовила:

- Уміти читати – це велика справа! Завдяки цьому ви зможете дізнатися багато цікавого й корисного для себе, багато чого навчитися.

– Зараз ви знаходитесь на незвичайній галявині, на якій «живуть» букви. Подорожуючи по ній, ви вивчите їх і навчитесь читати.

– Тож розпочнімо нашу подорож! Перший урок починається біля квіточок, на яких живуть букви **Аа, Ее, Ии, Іі, Оо, Уу**, що позначають голосні звуки: [А], [Е], [И], [І], [О], [У]. Ці звуки голосисті й найлегші у вимові, тому квіти полюбили їх і запросили «жити» на своїх пелюсточках.

– Сьогодні я покажу вам особливість цих звуків. Прислухайтеся уважно, і ви почуєте щось надзвичайно цікаве.

Звірята зацікавлено притихли. І ось вони почули якісь гучні, однак ніжно-мелодійні звуки, схожі на пісні. Ці чарівні звуки линули саме від букв А, Е, И, І, О, У. Буква **А** голосно співала: «А-А-А-А!», буква **Е**: «Е-Е-Е-Е!», буква **И**: «И-И-И-И!», **І**: «І-І-І-І!», **О**: «О-О-О-О!», **У**: «У-У-У-У!».

Звірятам дуже сподобались ці ніжні пісеньки. Вони були приємно вражені.

Сова запропонувала звірятам підспівати буквам. Після такого дружного співу над галявиною пролунала мелодійна пісенька: «**А-Е-И-І-О-У!**».

2. Робота в підручнику (с. 5, завдання 3):

– Перед вами чарівна галявина букв. Послухайте, які вони цікаві (ознайомлення учнів із буквами відбувається в процесі слухання казки Лідії Дяченко).

Велика буква **А** та маленька буква **а** поселились на айстрі. Ця буква дуже добра, приязна. Коли маленька **а** прокинеться й заплаче: «А-а-а!», то велика **А** погойдає колиску, і маленька **а** заспокоїться.

Велика буква **Е** і маленька буква **е** живуть на пелюсточках гречки, тому що ця квітка має солодкий мед. Велика **Е** й маленька **е** дуже люблять мед. Якщо букви приходять до них у гості, то ніхто не сперечається, не кричить, не свариться. У великої та маленької букви **Е е** завжди приємно бувати.

Велика буква **И** дуже сором'язлива, тому рідко виходить зі свого будиночку. Ось чому так мало слів починається на цю букву. А от мала буква **и** ніколи не сумує. Спілкування з іншими буквами приносить їй велику радість. Усі букви дружать із маленькою буквою **и**, адже без неї слова «**лис**», «**рис**», «**сир**» і багато інших не утворяться.

Велика буква **І** та маленька буква **і** вибрали для себе помешкання у квіточці ірис. Ці букви відрізняються своєю щедрістю. Вони люблять пригощати всіх цукерками ірисками.

Велика буква **О** й маленька буква **о** облюбували квіточку ромашку. Вона кругленька, тому їм дуже зручно жити на ній. Ці букви відрізняються своєю обережністю та охайністю. Вони оминають калюжі, ніколи не обманюють.

Велика буква **У** й маленька буква **у** уважні та усміхнені. Саме тому можна побачити, як вони утішають плаксунів. Уранці ці букви завжди умиваються. Коли лягають спати, укриваються ковдрою.

Зайчаткові було дуже цікаво знайомитись із першими буквами, тому воно стало їх старанно вивчати.

Фізкультхвилинка.

Разом дружно ми ідемо і не відстаємо!

(крокують)

На галявину прийшли.

Скільки звірів ми знайшли?

Білий зайчик сів, чекає,

(присіли)

Довгі вушка зайчик має.	<i>(показують довгі вуха)</i>
Ось і білочка стрибає,	<i>(підстрибують на місці)</i>
Коротенькі вушка має.	<i>(показують короткі вушка)</i>
Йде ведмедик клишоногий –	<i>(ідуть, як ведмедики)</i>
Ой, які великі кроки!	<i>(роблять великі кроки)</i>
Сіре мишеня біжить	<i>(біг на носочках)</i>
І з переляку тремтить.	<i>(присіли, тремтять)</i>
Всі звірятка в коло стали	<i>(утворюють коло)</i>
І швиденько пострибали.	<i>(стрибки на двох ногах)</i>

IV. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. Повторення вивчених букв.

– Давайте проспівасмо пісеньки вивчених букв *(учні співають пісеньки)*.

2. Підручник, завдання 4.

– Мудра Сова дає вам завдання з рубрики: «Це потрібно знати».

– Чому голосні звуки позначаються кружечком? Дослідимо утворення цих звуків. Яким чином при вимові цих звуків повітря проходить крізь ротик? *(Учні висловлюють думки. У разі потреби вчитель уточнює інформацію.)*

– На яку букву стає схожий наш ротик, коли ми вимовляємо голосні звуки? *(На букву О.)*

– Ось тому звуки схематично так і позначаються: кружечком. Розгляньте малюнок на с. 9.

3. Підручник, завдання 5.

– Зайчик придумав для вас завдання й хоче, щоб ви з'єднали малюнок із відповідною схемою.

– Як називається ця квітка? *(Мак.)*

– Назвемо й полічимо звуки. Скільки їх? З'єднайте лінією квіточку та відповідну схему з трьох звуків.

V. Самостійна робота із самоперевіркою за зразком.

– Виконайте інші завдання від Зайчика самостійно.

Самоперевірка:

– Погляньте на дошку й перевірте, чи правильно ви зробили завдання.

– Учні, які вже вміють читати, обирають і читають вірш на с. 6–7 про букву, яка найбільше до вподоби.

– А ті школярі, котрі лише вчаться читати, «оживляють» букви на малюнку (с. 7), перетворюючи їх на потішних істот.

VI. Рефлексія діяльності.

– Що нового ви відкрили для себе на уроці?

– Що сьогодні на уроці зацікавило вас найбільше?

– Чого ви навчилися?

– Про що ще хотіли б дізнатися?

– Намалуйте сонечко біля вправи, про яку ви розкажете вдома своїм батькам.

(Декілька учнів коментує свій вибір.)

Урок 3

Тема: Букви Аа, Уу, Оо, Ии, Іі, Ее

Мета: школярів, які не вміють читати, учити читати сполучення вивчених голосних звуків і складів із ними, а тих, хто вже вміє читати, вправляти в читанні слів; формувати уявлення про слова на позначення назв істот і предметів; розвивати вміння слухати й розуміти почуте; розвивати зв'язне мовлення; вправляти в побудові звукових схем; виховувати інтерес до художньої літератури.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності.

Зранку у віконечко зазирнуло сонечко,
Мило посміхнулося,
Промінцем погладило,
«Не сумуй! – порадило. –
День, що розпочався,
Щоб у тебе вдався!».

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

1. Повторення вивченого про букви.
 - Пригадайте й перекажіть зміст казки « На співучій галявині».
 - Які букви вам сподобались найбільше? Чому?
 - Хто сьогодні приніс на урок свою книжечку? Ознайомте з нею однокласників. Прочитайте слова, у яких є букви Аа, Уу, Оо, Ии, Іі, Ее.

2. Завдання 3 (підручник, с. 8).

Мудра Сова пропонує школярам цікаві завдання:

1. Учні, які лише вчаться читати, удосконалюють навички називання букв (с. 8). Для цього вони з'єднують лініями квіти, на яких знаходяться однакові букви, і розмальовують їх однаковими кольоровими олівцями. Потім школярі тренуються в їх називанні.

2. Учні, котрі вже вміють читати, читають слова (с. 8), які можуть характеризувати букви Аа, Уу, Оо, Ии, Іі, Ее, а також з'єднують ці букви зі словами, що їм найбільше підходять, за допомогою кольорових олівців.

- Який вид роботи викликав у вас найбільше труднощів?

III. Постановка навчальної проблеми.

Побудова проекту виходу з утруднення.

- Отже, сьогодні на уроці ми знову подорожуємо по співучій галявині, на якій продовжимо вчитися читати або вдосконалюватимемо свої вміння в читанні.

1. Гра «Відгадай букву».

Учитель читає вірш (підручник, с. 6-7). У той момент, коли вчитель замовкає, учні повинні назвати одну з вивчених букв.

2. Підручник, с. 9 (завдання для учнів, котрі вже вміють читати).

- Оберіть букву на співучій галявині, яка вам найбільше до вподоби, і розмалуйте її. Складіть про неї казку.

Завдання для учнів, котрі ще не вміють читати:

- а) проспівати пісеньки голосистих букв;

б) назвати ситуації, у яких люди й тварини вимовляють певні звуки. Які це звуки?

3. Слухання казки (для всіх учнів класу).

– Послухайте продовження казки про незвичайні букви, котрі живуть на співучій галявині.

Наступного дня, коли звірята завітали на співучу галявину, то побачили, як букви гралась у парах і співали разом. Від цього їхні пісеньки ставали ще мелодійнішими: АА, АИ, АЕ, АІ... Звірята із задоволенням вивчили нові мелодійні пісеньки дружних «голосистих» букв.

IV. Первинне закріплення.

Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном.

1. Завдання в підручнику (с. 9).

– Перевірте наявність букв Аа, Уу, Оо, Ии, Іі, Ее в кожному рядку. Надрукуйте кольоровим олівцем відсутні букви.

2. Робота зі звуковими схемами.

– Виконайте завдання від зайчика (с. 10). Назвіть малюнок і з'єднайте його з відповідною схемою (наприклад, перший малюнок означає слово «урок» і відповідає першій схемі, і т. д.).

Самоперевірка.

– Погляньте на дошку й перевірте правильність виконання завдання. Чи є у вас запитання?

Фізкультхвилинка

Раз! Два! Час вставати:
Будемо відпочивати.
Три! Чотири! Присідаймо,
Швидко втому проганяймо.
П'ять! Шість! Засміялись,
Кілька раз понахилялись.
Зайчик сонячний до нас
Завітав у вільний час.
Будем бігати, стрибати,
Щоб нам зайчика впіймати.
Прудко зайчик утікає
І промінчиками грає.
Сім! Вісім! Час настав
Повернутись нам до справ.

V. Включення в систему знань і повторення.

1. Завдання в підручнику (с. 10).

– Проспіваймо разом пісеньки букв, які подружились.

(Учні, котрі вже читають, можуть виконувати додаткові завдання. Наприклад, прочитати вірш на с. 6-7, назвати вибране слово й вимовити голосні звуки.)

2. Гра «Впіймай слово». Тема: предмети й живі істоти.

Учитель називає слово. Якщо це істота – учні плескають у долоні. Потім навпаки («впіймай неістоту»).

3. Робота в парах:

– З'єднайте в підручнику стрілочкою запитання й відповідний предмет.

VI. Рефлексія навчальної діяльності.

– Яке завдання ми ставили перед собою на початку уроку? Чи досягли його?

– Прочитайте букви на с. 10.

– Намалуйте сонечко біля вправи, про яку ви хотіли б розповісти рідним удома.

(Декілька учнів можуть прокоментувати свій вибір.)

Урок 4

(до уроку № 5 у підручнику)

Тема: Букви Яя, Юю, Єє, Її

Мета: повторити вивчене про голосні букви; вправлятись у пошуку вивчених букв і в читанні буквосполучень, а також у читанні слів (для учнів, котрі вже читають); учити друкувати вивчені букви; розвивати зв'язне мовлення шляхом переказу змісту казки «Урок на співучій галявині»; розвивати творчу уяву та зв'язне мовлення шляхом вигадування історій казкового змісту; розвивати вміння слухати й розуміти почуте (продовження казки про букви, які живуть на співучій галявині); виховувати інтерес до художньої літератури, розширювати читацький кругозір.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності.

Стали рівно, підтягнулись,
Один одному всміхнулись.
Настрій на урок взяли,
Працювати почали!

II. Актуалізація знань, фіксація утруднень у діяльності.

1. Гра «Впізнай букву» (на екрані малюнок).

а) Ніби скибка кавуна!

Кавуна маля просило –

Двічі скибку надкусило. (Буква Є.)

б) Здогадавсь Іванко:

– Букви І та О прибу

На коротку планку. (Буква Ю.)

в) Без букви І не ступить кроку,
Дружба в них завжди міцна:
І до неї моргне оком,
Та у відповідь – двома. (Буква І.)

г) Десь пропала буква О,
Ми шукаємо давно.
Всілась букві Л на шию
І від радості сія:
«Ось де Я! Ось де Я!». (Буква Я.)

2. У яких словах живуть ці букви? (На екран виведено малюнки зі словами-підписами, у котрих ці букви знаходяться на початку і в середині слова. Крім того, окремо надруковані слова до малюнків. Завдання для учнів, які вже читають: знайти пару «малюнок – слово, що йому відповідає»).

3. Робота в підручнику (с. 15). Завдання з олівцем.

– Ми з вами знаємо пісеньки букв а, о, у, и, і, е, уміємо їх наспівувати. А чи вміють “співати” букви я, ю, є, ї? (Відповіді учнів.)

III. Постановка навчальної проблеми та побудова проекту виходу з утруднення.

– Співуча галявина запрошує нас завітати до себе.

– Дивіться, ми зустрічаємо на ній букву «я». Вона теж уміє співати. Спробуймо проспівати пісеньку букви «я»!

– А хто хоче заспівати з буквою «ю»? З буквою «є»? З буквою «ї»?

– Чому нам легко вдалося проспівати пісеньки цих букв? (Бо ми знаємо ці букви. А ще знаємо, що ці букви закінчуються голосним звуком.)

– Які голосні звуки ми чуємо при читанні букв **Яя, Юю, Єє, Її**?

– А який ще звук ми чуємо при їх читанні? (Звук [й].)

Повідомлення теми і мети уроку:

– Отже, сьогодні ми продовжуємо вивчення букв **Яя, Юю, Єє, Її**, удосконалюємо вміння швидко їх розпізнавати й читати.

IV. Первинне закріплення вивченого матеріалу в зовнішньому мовленні.

1. Робота в підручнику (с.16).

– Назвіть букви в колонках і допишіть кольоровим олівцем відсутні.

Фізкультхвилинка.

Повіяв сильний-сильний вітерець,
Нахилив додолу квіти.
Квіти нахилиються,
У росі вмиваються.
Сонечко встало, квіточки підняло.

V. Самостійна робота із самоперевіркою за зразком.

Різні форми роботи з використанням таблиці:

- колективне читання;
- читання в парі;

- вибіркоче читання (рядками, стовпчиками).

VI. Включення до системи знань і повторення.

1. Гра «Знайди буквосполучення та зафарбуй їх». Учитель називає буквосполучення, школярі шукають його в таблиці й зафарбовують (завдання на швидкість).
2. Завдання на окремих аркушах із малюнками співучої галявини:
 - Розмалуйте співучу галявину, на якій букви розташовано парами.

VII. Рефлексія діяльності.

- Що на уроці вам вдалось найкраще? Позначте це завдання усміхненим сонечком.

Дробах Катерина Петрівна – вчитель початкових класів НВК №143 Оболонського району м. Києва.

Урок 19

Тема: «Оживлення» букви Р. Читання складів і слів з буквою Р

Мета: створити умови для виникнення внутрішньої потреби включення в навчальну діяльність; вправлятися у пошуку вивчених букв та в читанні словосполучень; вправлятися у читанні слів; учити друкувати букву Р з іншими вивченими буквами; розвивати зв'язне мовлення в процесі створення фіналу казки «Урок у Лісовій школі».

Обладнання: таблиці «Тварини лісу», схеми для звукового аналізу, картки-склади.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

- Сьогодні ми з вами знову помандруємо до міста Алфавіт і познайомимося ще з однією його мешканкою. Бажаю вам успіхів у цій мандрівці! Давайте пригадаємо, з якими мешканцями міста Алфавіт ми вже знайомі.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

1. Перевірка вміння читати. Школярі читають лист від учнів Лісової школи (підручник, с. 58).
2. Ігрова ситуація.
 - Погляньте, діти, до нас на урок завітали звірята: Лисеня й Рисеня. Вони друзі, проте Рисеня жаліється, що Лисеня не вміє вимовляти його ім'я.
 - Який звук, на вашу думку, в імені Рисеняти Лисеня не може вимовити?

III. Виявлення причини утруднення та постановка навчального завдання. Повідомлення теми і мети уроку.

- З якого звука починається слово «Рисеня»? Який це звук: голосний чи приголосний?

- Назвіть слова, які починаються зі звука [p]; слова, де звук [p] звучить у середині слова; слова, які закінчуються звуком [p].
- Спробуйте знайти слова зі звуком [p], які допоможуть Лисеняті навчитися вимовляти цей звук.
- Як називається дім Лисеняти? (*Нора.*)
- Що протікає в лісі? (*Річка.*)
- Що плаває в річці? (*Рибка.*)
- На сьогоднішньому уроці ми вивчимо приголосний звук [p], а також велику і маленьку букву «ер». Сьогодні ми з вами спробуємо допомогти Лисеняті.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

- Розгляньте малюнки. Назвіть тварин.
- Доберіть до їхніх назв відповідні звукові моделі (*рав-лик, рак*).
- Знайдіть у місті Алфавіт будиночок букви **Р**.

V. Первинне закріплення вивченого.

Завдання в підручнику (с. 58).

1. Якою ви уявляєте собі букву **Р**? (*Розумною, радісною, працьовитою.*) Який у неї характер, настрій? Що вона любить робити?
2. Потоваришуйте з буквою **Р**, «оживіть» її, розмалуйте.
3. З'єднайте малюнки з відповідними словами, впишіть пропущені букви (*пропущена літера Р*).
4. Поділіть ці слова на склади, поставте наголос.

Фізкультхвилинка.

VI. Самостійна робота із самоперевіркою.

Завдання в підручнику (с. 59).

1. Складання казки про знайомство букви **Р** із мешканцями співучої галявини.
2. Читання складів (буква **Р** із різними голосними звуками).
3. «Співання» цієї вправи.

VII. Включення в систему знань і повторення вивченого.

1. Читання вірша на с. 59 разом з учителем.

Завдання: знайдіть у вірші вивчені склади з буквою «ер», підкресліть їх.

2. Вправи на спостереження за утворенням нових слів при зміні букв.

- Поясніть значення слів «*кіт*» – «*кріт*».
- Що відбулося зі значенням слова при додаванні звука [p]?
- Прочитайте слова й поясніть причину зміни їхніх значень:

нора – кора – гора;

рана – рано – ранок;

грак – град.

3. Читання слів із вивченою буквою «ер» (с. 60).

4. Казка «Лисичка та Журавель».

Завдання для учнів, які вміють читати (с. 60): прочитайте початок казки.

Завдання для школярів, які ще не вміють читати (с. 60): знайдіть у тексті слова, у яких є буква «ер». Підкресліть склади з буквою «ер».

VIII. Рефлексія навчальної діяльності.

- Кому ми сьогодні на уроці допомагали й чому?
- Покажіть будиночок букви «ер» у місті Алфавіт.
- Які слова з буквою «ер» ви можете прочитати вдома рідним?
- Яку казку нам читали учні, котрі вже вміють читати?
- Чи була щирою дружба Лисички та Журавля? Чому?
- Кому з вас сьогодні допомогли друзі?
- Що вам на уроці вдалося найкраще? Позначте це завдання усміхненим сонечком.

Рошупкіна Віра Петрівна – вчитель Клавдіївської ЗОШ І –ІІІ ст. ім. О. Рибалка Бородянського району.

Дидактичний матеріал до уроків навчання грамоти: навчання читання (слайди)

В ігрі весело ми граємо –
Букви і слова вивчаємо

№1

Няв і Гав

Команда
кошеняти
НЯВ

ку**НЯВ**
мі**НЯВ**
спи**НЯВ**

Команда
песика
ГАВ

наля**ГАВ**
ля**ГАВ**
вибі**ГАВ**

№2

Цікаві слова

ві**2**га

о**3**мувач

При**5**

біль**6**

7сот

ли**100**пад

3вога

смор**1**а

№3

Жаб'яча мова

КВас букВАр
КВАдрат букВА
морКВА КВАртира
акВАріум КВАсоля

№4

Друзі Ко-ко

. суля . рова
. ник . за
. тик . мар

№5

Рак у словах

Г Б
Ф   ета

№6

Білчині запаси

го лу шиш
ня ки
жо ді
хи сі
на рі

№7

Пісочна анімація в ігровому навчанні

№8

Розшифрувати слова

№9

Глушко Оксана Володимирівна – вчитель Кобижчанської ЗОШ І-ІІІ ступенів Чернігівської області.

Тема: Галина Малик «Чому равлик ховається?»

Мета: удосконалювати навички правильного, виразного, швидкого читання (у процесі читання казки Галини Малик «Чому равлик ховається?»); розвивати зв'язне мовлення учнів за допомогою використання прийомів словесного малювання (усне складання кадрів діяфільму або мультфільму); вигадкування загадки або казки (у тому числі за аналогією до прочитаної); розвивати навички слухання та інтонування почутого; культивувати критичне мислення; виховувати почуття справедливості й власної гідності, підтримувати пізнавальний інтерес до усної творчості.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. Організація класу та самовизначення до навчальної діяльності.

– Доброго ранку! Доброго дня!

Мирного неба вам, люди, щодня!

Діти: – Доброго ранку вам! Доброго дня!

– Діти, сьогодні у нас буде незвичайний урок читання: урок-телепередача.

– Я рада вітати всіх присутніх на нашому Першому національному каналі! В ефірі програма «Телеакадемія», і я її ведуча – Оксана Володимирівна.

– Увага! Сьогодні в ефірі такі рубрики:

1. «Новини» – оголошення теми і мети уроку.

2. «Нехай говорять» – тренувальні вправи для артикуляційного апарату.

3. «Доки всі вдома» – тренувальні вправи для розвитку швидкого читання.
4. «Folk – music» – фізкультхвилинка.
5. «Найрозумніший» – розповідь про равлика.
6. «Велика різниця» – словникова робота.
7. «Хочу все знати» – робота з читаночкою.
8. «Музика для душі» – релаксаційна пауза.
9. «Шість кадрів» – робота в групах («Зроби фільм»).
10. «Погода» – підведення підсумків.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень у діяльності.

– Хто з вас хотів би допомогти мені бути диктором однієї з рубрик? Для цього потрібно виразно читати, швидко орієнтуватись у запропонованих текстах, чітко вимовляти слова.

– Тому зараз на уроці ми виконаємо тренувальні вправи для артикуляційного апарату, для розвитку швидкості читання та познайомимось з новою казкою в читаночці. Ми попрацюємо в парах і групах; звичайно, знайдемо й хвилинку для відпочинку!

III. Виявлення причини утруднення, постановка навчальної мети.

1. Формування правильної вимови звуків. Рубрика «Нехай говорять»:

– Виконаймо такі вправи:

- набрали повітря через ніс – вдих-видих;
- торкнулись язиком піднебіння й виконуємо вправу «Коник» (цокати язиком);
- штовхніть язиком по черзі різні щічки;
- вимовте звуки **а, о, у, и, і, е** без голосу.

– Промовте скоромовки:

- Біля озера щодня
Жабка бавить жабеня.
Обіймає лапкою,
Називає жабкою!

- Ворона сороці намисто купила,
В намисті сорока намистинки лічила.

- Великі мурахи грали у шахи,
А маленькі мурашки – у шашки.

- Ріс Лаврик –
Не доріс,
Ліз равлик –
Не доліз.

Рекламна пауза (звучить музика, виходять учні):

– Вона милозвучна, красива, захоплююча,
Вона чарівлива – тому так мені подобається!
Я слухав і слухав її б без зупинки,
Ловив і ловив би я кожну хвилинку!
Дарує нам радість – цілюща, чудова,
(усі разом) наша рідна українська мова!

2. Рубрика: «Доки всі вдома».

- Наскільки важливо для диктора бути уважним? Як ви вважаєте?
- Щоб розвинути уважність, зараз ми з вами будемо досліджувати, як утворюються нові слова, і відгадувати загадки.

– Дослідіть утворення нових слів і підкресліть їхню спільну частину:

*проси – запроси, ходить – виходить,
йшла – прийшла, просити – запросити,
гарно – негарно, будував – збудував.*

– Відгадайте загадки:

- Скачуть на болоті

Зелененькі лапки,

Квакають завзято

Веселенькі ... (*жабки*).

- Показав з доріжки

Голову і ріжки.

Хто повільно так повзе,

На собі свій дім везе? (*Равлик.*)

Фізкультхвилинка

- Діти, «Folk-music» пропонує нам відпочити. Виконаймо пісеньку й танцювальні вправи!

3. Рубрика «Найрозумніший»:

- Мої помічники розкажуть нам про дивне створіння природи – равлика.

А. Равлик – травоїдна тварина. Він харчується травою та іншими рослинами. Тваринка поїдає зелене листя різних рослин.

Равлик любить вологу. Зазвичай він проводить день, сховавшись у свою мушлю. Найбільш активний равлик уночі й після зливи.

Б. У равлика не одні ріжки-вусики, а дві пари – два й два. Одна маленька пара – це вусики, якими равлик нюхає. Друга, більша пара – це очі. Ріжки-вусики равликів дуже чутливі: якщо вони випадково торкаються певного предмета, равлик швидко ховає їх.

В. Равлик рухається дуже повільно. Річ у тому, що вся нижня частина тіла равлика є суцільною «ногою»! Коли равлик повзе, з ноги випливає липка рідина, яка допомагає равликові рухатись і утримуватись на поверхні. Якщо равлика потривожити, він ховається в мушлі.

4. Рубрика «Велика різниця».

- Ви знаєте, що всі слова, які ми вимовляємо, складаються зі звуків. Звуки на письмі позначаються буквами. Тому букви не можуть стояти будь-як, вони повинні розташовуватись у певному порядку. Спробуйте здогадатись, які слова можна скласти з цих букв, і вимовте їх: **арвлик, бакжа** (*равлик, жабка*).

5. Рубрика «Хочу все знати».

- Сьогодні ми прочитаємо казку української дитячої письменниці Галини Малик «Чому равлик ховається?». Вона написала багато захоплюючих віршів і казок. Послухайте початок казки та спробуйте придумати власне продовження.

– Прочитайте авторське продовження казки.

– Порівняйте власний фінал з авторським.

– Що цікавого для себе ви відкрили в цій казці?

IV. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. Виразне читання окремими учнями.
 - Яка різниця в тексті між I і II частинами? (*I частина – це діалог між Жабою і Равликом.*)
2. Інтонування речень. Вибіркове читання.
 - Попрацюйте в парах. Прочитайте виділене речення та скажіть, з якою інтонацією його потрібно читати.
3. Інсценізація першої частини казки.

V. Включення до системи знань і повторення.

- Подумайте та скажіть, якими були головні герої казки?
- Підберіть слова, які відповідають їхньому характеру. (На дошці написано слова «нечемність», «нахабність», «скромність», «доброта».)
 - Як ви вважаєте, чого вчить ця казка? (*Потрібно бути чемним. У гості слід ходити за запрошенням.*)
- 1. Рубрика «Музика для душі».
Релаксаційна пауза:
 - Перегляньте музичний відеокліп про равлика.
- 2. Рубрика «Шість кадрів». Попрацюємо в групах! («Зроби фільм».)
 - Зберіть по порядку ілюстрації до фрагментів цієї казки та за допомогою ілюстрацій перекажіть цей уривок (*звучить мелодія*).

VI. Рефлексія навчальної діяльності.

Інтерактивний метод «Інтерв'ю».

- Які рубрики ми з вами переглянули? Про що ви дізналися?
- Хто хоче бути ведучим такої передачі?
- З якою казкою ви познайомились? Перекажіть удома цю казку батькам. За бажанням придумайте та намалюйте власне пояснення, чому равлик ховається в мушлю.
 - Наш урок завершується рубрикою «Погода». Позначте свій настрій на уроці на сонечку.
 - Отже, сьогодні в нас на уроці панувала тепла атмосфера, настрої були сонячним, безхмарним. Опадів не передбачалося. Тож сонячний уклін вам за будь-якої погоди!
 - Дякую за урок! Бажаю, щоб ви завжди були в гарному настрої, добре навчались, були задоволені життям!

Навчання грамоти: навчання письма

Махиня Світлана Іванівна, Корнєєв Володимир Олександрович, Ярмач Олена Вікторівна, Борисполець Олена Михайлівна, Прус Галина Іванівна –
учителі Української ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1 Обухівського району.

Урок № 1

Тема: Значення письма. Для чого вчать писати

Мета: дати учням перші уявлення про те, що письмо є важливим винаходом, який дає змогу передавати інформацію на відстані, зберігати її тривалий час; формувати мотивацію до навчання письма; ознайомити школярів зі змістом казки «Як звірята навчалися писати»; учити замальовувати казкову галявину; розвивати зв'язне мовлення.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності.

Ось і школа, ось і клас –
Він давно чекає нас!
Вчитись ми прийшли сюди,
Щоб розумними рости.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень.

- А чого ви хочете навчитись у школі?
- Розгляньте малюнок на с. 4. Чому, на ваш погляд, звірята зібрались на лісовій галявині?
- Послухайте вірш Романа Завадовича «Лісова школа», у якому він саме про це й розповідає. (*Учитель читає вірш.*)
- Хто з вас уміє писати? (*Відповіді дітей.*)
- Чи хочете й ви навчитися писати? Чому?

III. Постановка навчальної проблеми.

– А от я знаю казку, у котрій ідеться про те, як звірята дуже захотіли навчитися писати. Хочете, я розповім її вам? (*Учитель читає казку на с. 55 «Як звірята навчалися писати».*)

Бесіда за змістом казки:

- Чому звірята вирішили навчитися писати?
- Чи хочете й ви навчитись писати?
- Де вам знадобляться ці вміння?
- Давайте будемо вчитися писати разом з учнями Лісової школи! У підручнику є цікаві завдання від них і від їхньої вчительки Сови. Портретики учнів Лісової школи на сторінках підручника підказуватимуть, від кого саме те чи інше завдання.

Фізкультхвилинка «Білочка».

- А зараз давайте уявимо себе білочками!
Лапки в боки, вгору вушка –
Скачуть білочки-подружки.

Раз, два, три, чотири, п'ять,
По гілках вони летять!
Кожен ранок на галяві
Спритно роблять вільні вправи.
Раз, два, три, чотири, п'ять,
Люблять білочки стрибать!

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

- Розгляньте умовні позначення на с. 2, які допомагатимуть нам у навчанні письма. *(Діти називають малюнки, учитель пояснює їхнє значення.)*
- Діти, а ви знаєте, що цей підручник незвичайний? Його незвичайність у тому, що ви будете його творцями: зробіть ілюстрації кольоровими, а на сторінках підручника будете виконувати різні завдання.

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

- Я пропоную кожному з вас зробити сторінку 4 цікавою, розмалювавши її кольоровими олівцями. А потім ви перекажете казочку «Як звірята навчалися писати».

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за зразком.

- А тепер перше завдання від Вовчика (с. 6). Він пропонує вам обвести малюнок кольоровими олівцями по пунктирних лініях. *(Учні виконують завдання.)*
- Порівняйте свою роботу з роботою художника, який намалював звірят.

VII. Включення в систему знань і повторення.

- Розмалуйте звірят і пофантазуйте, як вони вчилися писати в Лісовій школі.

VIII. Рефлексія.

- Чи сподобався вам перший урок письма? Чим?
- Яке рішення ви прийняли протягом уроку?
- Де ви зможете використати вміння писати?
- Що зацікавило вас на сьогоднішньому уроці?
- Уявіть собі сонечко, яке весь час спостерігало за вами на уроці. Чи сподобалась йому ваша робота? То підніміть йому настрій, намалювавши посмішку.

Урок № 2

Тема: Письмо – засіб передачі інформації. Письмове приладдя

Мета: показати першокласникам переваги письма перед іншими засобами передачі інформації (жести, умовні знаки, звукові сигнали, малюнки окремих предметів та ін.); ознайомити їх із письмовим приладдям; подати окремі відомості з історії виникнення письма, зокрема, про розвиток писемності на українських землях; формувати мотивацію до навчання письма; розвивати зв'язне мовлення, уміння переказувати зміст прослуханої казки (на основі казки «Як звірята навчалися писати»).

Обладнання: чарівна скринька з предметами; презентація «Історія виникнення писемності» (<http://svitppt.com.ua/rizne/istoriya-pisemnosti.html>).

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності.

– Діти, нам прислали незвичайну скриньку з Лісової школи. Цікаво, а що ж у ній?

Учитель пропонує учням розглянути предмети (листівка, оголошення, книга, зошит) із чарівної скриньки, яку надіслали учні Лісової школи.

– Як ви гадаєте, що вони хотіли нам сказати цим?

–

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень.

– Згадайте фрагмент казки «Як звірята навчилися писати». У чому саме полягала особливість знайденої квіточки?

–

III. Постановка навчальної проблеми.

– Які з цих предметів можуть вказувати на необхідність уміння писати? (*Школярі висловлюють власні думки та виконують завдання на с. 7.*)

– Для чого потрібні всі ці написи? Отже, сьогодні на уроці нам потрібно дізнатись, яке значення має письмо в житті людини, чим і на чому люди писали в різні часи.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. Робота в підручнику (с. 6-7).

– За допомогою чого можна когось про щось повідомити? Як це можна зробити?

– Які способи передачі інформації зображено на малюнку (с. 7)? Як передавали інформацію хлопчик і дівчинка на останньому малюнку? Що для цього вони повинні вміти робити? Які предмети потрібні їм для цього?

– Розгляньте малюнки предметів, потрібних для навчання письма (с. 8). Назвіть їх. Для чого саме вони потрібні?

Фізкультхвилинка «Олівець-малювець».

Взяла Яся олівець, олівець-малювець.

Сіла Яся біля столу, розгорнула папірець.

Треба тут намалювати отаку здорову хату!

Вікна. Дах. Димар на нім. З димаря – великий дим!

Ось травичка. Ось доріжка. Ось дитинка.

Ручки. Ніжки. Ротик. Носик. Голова. І волосся – як трава!

2. Розповідь учителя про малюнкове письмо (с. 8).

– Мова й письмо з'явилися не водночас. Звукова мова виникла, можливо, 2 млн. років тому. Письму ж не більше 6–7 тис. років.

Письмо – це система умовних лінійних (графічних) знаків для передавання тих чи інших елементів мови. Письмо як особливий засіб спілкування має надзвичайно велике значення: воно дає людям змогу спілкуватися на великих відстанях і за великих часових проміжків.

Найперше виникло так зване предметне «письмо». Його, щоправда, і письмом назвати не можна, бо ним були:

а) природні предмети, які використовувались для передавання повідомлень (зламана гілка, покладений певним чином камінь, подарована квітка). Зразком давнього предметного письма в Україні є звичай зустрічати гостей хлібом-сіллю, вручати небажаному женихові гарбуза тощо;

б) упорядкована система певних предметів: нанизані в певному порядку черепашки різного кольору; різнокольорові шнурки з вузлами, нав'язані на паличку в певному порядку й по-різному переплетені. Можливо, і переплетені торочки на скатерці, хустці – це теж залишки прадавнього «письма» наших предків;

в) зарубки на дереві, що використовувались найчастіше для обліку днів, складання боргових зобов'язань тощо. Це вже можна вважати зачатками справжнього письма.

Піктографія. Найдавнішим графічним письмом були малюнки-піктограми. У піктографічному письмі інформація передається в малюнках. Малюнків не можна читати – їх можна лише тлумачити. Вони передають зміст повідомлення. Для передавання абстрактних понять таке письмо непридатне. Наші далекі предки, певно, теж використовували піктографію. Саме слово **писати** колись означало «**малювати**».

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

Перегляд презентації «Історія писемності».

VI. Самостійна робота і включення до системи знань.

- Про що нам говорять малюнки письма різних народів?
- Обведіть малюнки на с. 9.

VII. Рефлексія діяльності.

- То з якою метою звірята прислали нам предмети? Яке їхнє значення під час навчання письма?
- Як давно існує письмо? Чому в людей виникла потреба писати?
- Про що ви дізнались на уроці вперше?
- Що вас особливо зацікавило?
- Сонечко радіє за вас. Домалюйте йому посмішку!

Урок № 3

Тема: правила посадки під час письма. Правила користування зошитом і ручкою

Мета: ознайомити молодших школярів з основними вимогами, яких слід дотримуватися під час письма (правильно сидіти за партою, тримати ручку в руці, розміщувати зошит на парті тощо); розвивати зв'язне мовлення, уміння переказувати та доповнювати зміст казки (на основі прослуханої казки «Як звірята навчалися писати»).

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

Вже дзвінок нам дав сигнал:
До уроку час настав!
Тож і ми часу не гаймо,
Наш урок розпочинаймо!

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

1. Прослуховування фрагмента казки «Як звірята навчалися писати» (*слайди до казки*).

«Сова спочатку навчила сидіти...».

– Чому потрібно правильно сидіти за партою, на вашу думку?

2. Гра «Хто сидить найкраще» (*слайд «Сова»*).

– Давайте покажемо мудрій Сові, як ви вже навчилися сидіти. Сова дивиться, у кого правильно стоять ніжки, як лежать ваші руки й т. д.

III. Виявлення причини утруднення та постановка навчального завдання.

– Усі ви вмiєте сидіти красиво, однак не всі – правильно. А давайте сьогодні складемо правила сидіння під час письма та передамо їх лісовим учням. Нехай і вони про це знають.

– Пропоную також пригадати правила користування зошитом і ручкою.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. Пояснення вчителем правил сидіння за партою, розташування зошита, тримання ручки тощо (с. 10, № 1-3).

Фізкультхвилинка.

Руки вгору, руки вниз, на сусіда подивись!
Руки вгору, руки в боки, потанцюй на місці трохи!
Руки ззаду покладемо, головою поведемо.
Дружно всі присядемо і за парти сядемо.

V. Первинне закріплення вивченого.

1. Повторення правил, складених за малюнками (с. 10).

2. Робота в підручнику (с. 11).

– Розгляньте малюнки. Які звірята сидять правильно, а які – ні? Чому?

– Обведіть олівцем постать лісового учня, який дотримується правил під час письма.

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за зразком.

Виконання завдання на с. 12.

– Обведіть малюнки та придумайте до казки «Як звірята вчилися писати» продовження про те, як звірята вивчали правила письма. Працюйте в парах.

VII. Включення в систему знань і повторення вивченого.

– Діти, на попередньому уроці ви дізналися про наших далеких предків-трипільців, які використовували малюнкове письмо. Обведіть посуд трипільців і візерунки на ньому (с. 12). Але спочатку розкажіть, яких правил потрібно дотримуватися під час письма.

VIII. Рефлексія навчальної діяльності.

– Чому Сова на уроках письма в Лісовій школі вчила своїх учнів передусім правильно сидіти?
– Чому й ми повинні дотримуватися правил правильного сидіння й письма?
– А хто з вас уже вміє це робити? Покажіть.
– Сонечко задоволене вами й навіть усміхнулося вам!

Урок № 4

Тема: Будова зошита. Лінії графічної сітки. Письмо короткої і довгої прямої похилої лінії

Мета: ознайомити першокласників із будовою зошита для письма, призначенням ліній графічної сітки зошита (верхня й нижня рядкові, міжрядкова, похила); учити писати коротку й довгу пряму похилу лінію; повторювати та закріплювати основні вимоги, яких потрібно дотримуватися під час письма; розвивати зв'язне мовлення, формувати вміння переказувати та доповнювати зміст прослуханого (на основі казки «Як звірята навчалися писати»).

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

Усміхнися всім навколо:

Небу, сонцю, людям.

І тоді обов'язково

День тобі веселим буде!

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень.

1) Завдання від Білочки та Зайчика (с. 13):

– Повторіть правила сидіння за партою, користування ручкою та зошитом під час письма.

2) Учитель пропонує два варіанти написаних слів:

– Я маю два малюнки: на першому – букви різного розміру, написані по всій площині листка; на другому – усі букви однакового розміру, написані в робочому рядку.

Со **Ш** ла

В ко а

сова школа мова

Ва мо

- На якому малюнку вам легше прочитати запис?
- Чому так, на ваш погляд?

III. Постановка навчальної проблеми.

- Хто хоче навчитися гарно писати? Сьогодні на уроці ми познайомимось із будовою сторінки зошита та його графічною сіткою.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення («відкриття» учнями нового знання).

Учитель розповідає казку, школярі слухають і виконують завдання (с. 13).

- У країні Знань усі жили дружно й весело. Але одного разу букви так загралися, що забули про порядок. Королева Каліграфії дуже розсердилась через те, що не може прочитати слова, і видала наказ:

1. Щоб у зошитах був порядок, основою має бути робочий рядок. (Учитель демонструє на ватмані або на дошці, школярі знаходять у підручнику й зафарбовують.)

2. Межею робочого рядка є верхня і нижня рядкова лінія.

Практична робота – червоним олівцем поставити крапки на верхній рядковій лінії, синім – на нижній.

3. Між робочими рядками провести міжрядкові лінії.

Практична робота – знайти ці лінії та навести їх зеленим кольором.

(Під час роботи вчитель показує учням, що є верхня міжрядкова й нижня міжрядкова лінії.)

4. Усі повинні вклоняться похилій лінії й мати такий самий нахил. (Учні знаходять похилу, показують її в підручнику.)

Фізкультхвилинка.

Повіяв сильний-сильний вітерець,
Нахилив додолу квіти.
Квіти нахиляються,
У росі вмиваються.
Сонечко встало, квіточки підняло.

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. Завдання від Вовчика (с. 14).

Зошит свій я відкриваю,

Навкоси його кладу.

Ручку правильно тримаю, –

Все у мене до ладу.

Сяду прямо, не зігнуся,

До роботи я беруся.

2. Письмо короткої та довгої похилої лінії.

Робота в підручнику, завдання із Зайчиком (с. 14.).

Алгоритм написання коротких прямих ліній:

- починаємо писати коротку пряму лінію від верхньої рядкової лінії;
- ведемо вниз на себе до нижньої лінії робочого рядка;
- пишемо під рахунок «раз».

Алгоритм написання довгої прямої лінії:

- починаємо писати довгу пряму лінію від верхньої міжрядкової лінії;
- ведемо вниз на себе до нижньої лінії робочого рядка;
- пишемо під рахунок «раз»;
- починаємо писати довгу пряму лінію від верхньої рядкової лінії;
- ведемо вниз на себе до нижньої міжрядкової лінії;
- пишемо під рахунок «раз».

VI. Включення в систему знань.

Самоперевірка (завдання від Білочки, с. 14).

VII. Рефлексія діяльності.

- Чого ви навчилися на уроці?
- Чого ще хотіли б навчитись?
- Яке завдання було для вас цікавим?
- Якщо ви задоволені своєю роботою, намалюйте сонечку посмішку.

**Щербак Галина Феофілівна, учитель початкових класів Клавдіївської ЗОШ
I-III ступенів ім. О. Рибалка**

Тема: Написання нової групи малих букв *z, n, p, t*. Письмо складів і слів із цими літерами

Мета: ознайомити учнів із назвами малих рукописних букв *z, n, p, t*; учити правильно писати малу букву *p* та поєднувати її у буквосполучення та слова; тренувати в розрізненні друкованих і рукописних букв; удосконалювати правильну посадку під час письма, уміння правильно тримати ручку та розташовувати зошит на парті; виховувати любов до української мови, бажання навчитися каліграфічно писати букви українського алфавіту; розвивати зв'язне мовлення, уяву, творчі здібності.

Обладнання: індивідуальні дощечки для письма, кольорові олівці.

Тип уроку: відкриття нових знань.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

Ось луна для нас дзвінок,
Починається урок.
Працюватимем старанно,
Щоб почути у кінці,
Що у нашій першій класі
Діти – просто молодці!

- Чого ми навчаємось у школі?
- Для чого потрібно вміти писати?
- Що вам найбільше подобається робити на уроках письма?

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

– Не лише ви хочете навчитися писати, а й звірята з Лісової школи. Вони також бажають правильно писати літери. Сьогодні ці звірята завітали до нас на урок. Пригадайте, з якої вони казки й де хотіли перезимувати.

- Мишка-шкряботушка;
- Жабка-скрекотушка;
- Зайчик-побігайчик;
- Лисичка-сестричка;
- Вовчик-братик;
- Кабан-іклан;
- Ведмідь-набрідь.

Отже, це дійсно казка «Рукавичка». Давайте прочитаємо назву казки. А хто здогадається, які ще слова «заховались» у цьому слові?

- рука;
- качка;
- вир;
- курка;
- ручка;
- кава;
- рукав.

III. Виявлення причини утруднення й постановка навчального завдання. Повідомлення теми і мети уроку.

Звірята просять нас написати це слово. Чи всі рукописні букви ми знаємо? (Тільки літери *у, и*.) А з якої літери починається слово «рукавичка»?

Давайте знайдемо на чарівному дереві листочок із буквою *р*. Які ще літери є на цьому листочку?

1. Аналіз написання третьої групи малих букв.

– Розгляньте написання групи букв на с. 15 у «Прописах». Що в них спільного, а що відмінного? (У них спільний елемент – пряма похила лінія із заокругленням зверху та внизу праворуч.)

2. Запам'ятовування зображення рукописних малих літер третьої групи та вивчення їх правильної назви.

– Вивчимо їх правильну назву. Порівняйте рукописні та відповідні їм друковані літери. Прочитайте їхні назви.

- Знайдіть на малюнку букви *г, п, р, т* й обведіть їхні контури.
- Пофантазуйте і перетворіть вивчені букви на малюнки предметів.

3. Замальовування чарівного листочка з літерами.

Знайдіть і закресліть букву, яка заблукала й не потрапила на свій листочок.
Поясніть власний вибір. Наведіть інші букви кольоровим олівцем.
«Оживіть» на малюнку букви *г, п, р, т*, перетворивши їх на істот.

Знайди і наведи на малюнку контури букв *г, п, р, т* на предметах.

Пофантазуйте та претворіть вивчені букви у малюнки предметів за власним задумом.

Знайди і закресли букву, яка «заблудилася» і не потрапила на свій листочок. Поясни свій вибір. Наведи інші букви кольоровим олівцем.

«Оживи» на малюнку букви *г, п, р, т*, перетворивши їх на істот.

Складіть казку про дружбу букв *г, п, р, т*.

Дай поради звірятам щодо правильного письма букв *г, п, р, т*. Напиши ці літери в зошитах звірят.

Розмалюй казкову галлявину буквами *г, п, р, т*.

Фізкультхвилинка.

4. Позначення виучуваного звуку рукописною літерою.

– Ми вже навчилися писати літери *г* і *п*. На сьогоднішньому уроці ми вивчимо написання малої літери *р*.

– Яку мету поставимо сьогодні перед собою? (Навчитися писати букву *р*.)

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. Демонстрація зразка букви.

2. Пояснення написання букви.

Мала буква *р* складається з двох елементів:

1) довгої прямої похилої лінії;

2) короткої прямої похилої лінії із заокругленням угорі ліворуч та внизу праворуч (рахунок раз-і-два-і).

3. Письмо рядкової букви *р* «у повітрі».

4. Письмо на дощечках.

5. Написання літери у «Прописах». Яких правил потрібно дотримуватись під час письма?

6. Знаходження правильно написаних букв.

7. Написання літери *р* на листочках.

V. Первинне закріплення вивченого.

Письмо з'єднань літери *р* з іншими буквами (*рі, ру, ір, ір*).

VI. Самостійна робота із самоперевіркою.

Письмо слів із виучуваною літерою (*пишу рій*).

VII. Включення в систему знань і повторення вивченого.

1. Назва будиночка для звірят із казки. Доберіть слово-родич (*рукавичка – рукавиця*).

2. Доберіть слова-родичі до назв звірят, котрі жили в Рукавичці:

- Жабка – жаба;

- Мишка – миша;

- Зайчик – заєць;

- Лисичка – лисиця;

- Вовчик – вовк.

VIII. Рефлексія навчальної діяльності.

– Який настрій був у звірят, коли вони знайшли рукавичку? Слово має починатися з вивченої букви (*радісний*).

– Який настрій у вас сьогодні? Намалуйте настрої сонечка від вашої роботи на уроці.

– У яких словах ми будемо писати вивчену літеру?

Дегтярова Маргарита Сергіївна – Балабинський НВК «Престиж», Запорізька область.

Як добре вміти писати
Як добре вміти писати –
Цікаві речення складати
Про себе, маму, про родину,
Про школу, рідну Україну.
Писати все самому – класно!
Листи бабусі, віршик брату.
Щоб привітати всіх зі святом,
Листівку можна написати.
І кожен день, і щохвилини
Писати буду безупинно.
Не треба більше сумувати –
Самому можна все писати!

Віршик для правильного письма

Білочка за парту сіла,
Зошит Білочка відкрила.
Щоб писати все охайно,
Сядь рівненько, спинку прямо.
Зручно ти постав стілець,
Візьми в руки олівець.
Косо зошит поклади,
Ручку **правильно** візьми.
Прояви свою старанність,
Напиши усім на радість!

Тема: Написання малої букви д

Тип уроку: ВНЗ.

Основні цілі уроку:

- учити правильно писати малу рукописну літеру **д** та поєднувати її у буквосполучення; відрізнити друковану букву від рукописної;
- удосконалювати вміння писати малі букви **з, в** та інші вивчені рукописні літери;
- підтримувати правильну посадку під час письма, уміння правильно тримати ручку й розташовувати зошит на парті;
- розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію.

Зміст уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

Продзвенів уже дзвінок...

Починається урок.

Він незвичний і цікавий,

До нас гості завітали.

Повернімося до гостей,

Дружно скажем: «Добрий день!».

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

- Що вам подобається робити на уроці письма, щоб він був незвичайним і цікавим? Які букви ви вже добре вмієте писати?
- А чи змогли б ви написати слова «Добрий день»?

III. Виявлення причин утруднення і постановка навчальної мети.

- Отже, яку мету поставимо сьогодні перед собою? (Навчитися писати рядкову букву **д**.)
- Тема нашого уроку: «Написання малої букви **д**».

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. Повторення правил сидіння за партою, тримання ручки та розташування зошита під час письма.
 - Яке правило виконувала Білочка під час письма?

Щоб писати все охайно,
Сядь рівненько, спинку прямо.
Зручно ти постав стілець,
Візьми в руки олівець.
Косо зошит поклади,
Ручку **правильно** візьми.
Прояви свою старанність,
Напиши усім на радість!

2. Демонстрування зразка букви.
3. Порівняння друкованої та рукописної малої букви **д**.
4. Пояснення написання букви.

Мала буква **д** складається з двох елементів: 1) малого лівого овала; 2) довгої прямої похилої лінії з петлею внизу (рахунок: і – раз – і – два – і).

5. Письмо рядкової букви **д** у повітрі, на дошці, у зошиті (с. 65).
6. Знаходження й наведення на малюнку (с. 62) контурів букви **д**.
7. Поєднання букви **д** у буквосполучення (спосіб поєднання): ді, ди, до, да, дв – верхнє, де – середнє, дм – нижнє.
8. «Оживлення» букви **д** на малюнку (с. 64).

V. Включення в систему знань і повторення.

1. Написання слова «дідусь».
 - Скільки складів у цьому слові? Чому?
 - Доберіть до слова «дідусь» слово-родич, у якому один склад («дід»).
 - Коли ми говоримо ці слова?
2. Хвилинка доброти.
 - Як, на вашу думку, живеться стареньким? Чому?
 - А що слід робити, щоб життя дідухів і бабусь було легшим, радіснішим?
3. Написання слова «дитина».
 - Яку кількість осіб позначає це слово?
 - Змініть слово, щоб воно вказувало на декілька осіб («діти»).
4. Списування з друкованого слова «діти».

VI. Самостійна робота.

1. Дописати рукописні літери: *х, ф, з, д*.
2. Письмо під диктовку (с. 65, другий рядок):
 - доберіть до слова «дім» близькі за значенням слова (*хата, будинок, оселя, помешкання*);
 - для кого з лісових мешканців дуб є домом?

VII. Рефлексія діяльності.

- Якій темі було присвячено урок?
- Навіщо потрібно вміти писати літери?
- Знайдіть і закресліть букви, написані неправильно (с. 65).
- Напишіть звірятам зразок написання букв *д, з, в* у їхніх зошитах (с.64).
- Учні Лісової школи дякують вам за допомогу! Учителька Сова також задоволена вашою роботою. Радіє чарівне сонечко! Намалюйте йому посмішку залежно від вашого настрою.

1 клас

Навчання грамоти: навчання письма

Тема уроку: Написання великої букви *О*

Мета уроку: учити правильно писати велику рукописну літеру *О* та поєднувати її у буквосполучення; відрізнити друковану букву від рукописної; удосконалювати вміння писати вивчені рукописні літери; учити школярів дотримуватись правильної постави під час письма, прищеплювати вміння правильно тримати ручку та розташовувати зошит на парті; розвивати вміння спостерігати, аналізувати, порівнювати графічний матеріал.

Тип уроку: урок відкриття нового знання.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності.

1. Перевірка готовності класу до уроку.
2. Хорове декламування вірша «Як добре вміти писати».

Як добре вміти писати –
Цікаві речення складати
Про себе, маму, про родину,
Про школу, рідну Україну.
Писати все самому – класно!
Листи бабусі, віршик брату.
Щоб привітати всіх зі святом,
Листівку можна написати.

І кожен день, і щохвилини
Писати буду безупинно.
Не треба більше сумувати –
Самому можна все писати!

- Чого ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень у діяльності.

- Назвіть великі букви, які входять до шостої групи (Я, О, Ю, Ф).
- Чому саме ці букви поселилися разом на цьому листочку? (Вони мають спільний елемент.)
- Який спільний елемент мають ці літери? (Великий овал.)
- Погляньте на сторінку 51 і назвіть букву, яка заблукала. Доведіть свою думку.
- Закресліть букву, яка «заблукала» й потрапила на чужий листочок (І).
- Наведіть інші букви кольоровим олівцем.
- Коли сьогодні звірята прийшли до Лісової школи, учителька Сова написала на дошці завдання для них. Але звірята дуже засмутилися, побачивши його.
- Яке завдання написала вчителька? (Прописати великі букви О, Ю.)
- Чому звірята засмутилися? (Вони не вміють писати ці букви.)
- Що повинні ми зробити як справжні друзі? (Допомогти.)
- Давайте допоможемо звірятам!

III. Виявлення причин утруднення і постановка навчальної мети.

- Чи змогли б ви допомогти нашим звірятам? (Ні.)
- Чому? (Бо ми теж не вміємо писати ці букви.)
- Отже, яку мету ми поставимо сьогодні перед собою? (Учитися писати велику літеру О.)
- А чому саме букву О, а не букву Ю ми будемо вчитися писати сьогодні?
- Отже, яка тема нашого уроку? (Написання великої літери О.)

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. Демонстрування зразка великої рукописної букви О.
2. Порівняння друкованої й рукописної великої букви О.
 - Що спільного?
 - Що відмінного?
3. Пояснення написання букви.
 - Поелементний аналіз: велика буква О складається з одного елемента – великого лівого овала.
 - Послідовність написання: починаємо писати трохи нижче від надрядкової лінії, заокруглюємо вгору ліворуч, торкаючись надрядкової лінії, пишемо вниз півовал у напрямку до нижньої рядкової лінії, не доводячи до неї, плавно заокруглюємо праворуч, торкаючись нижньої рядкової лінії, далі заокруглюємо вправо вгору, поєднуючи лінію з початком написання елемента (рахунок: і – раз – і).
4. Показ зразка написання великої букви О на екрані телевізора.
5. Письмо великої букви О в повітрі.
6. Написання іншою стороною ручки по зразку. Запам'ятовування написання букви (с. 52).
7. Повторення правил сидіння за партою, вимог щодо того, як слід тримати ручку та розміщувати зошит під час письма.

Білочка за парту сіла,
Зошит Білочка відкрила.
Щоб писати все охайно,
Сядь рівненько, спинку прямо.

Зручно ти постав стілець,
Візьми в руки олівець.
Косо зошит поклади,
Ручку **правильно** візьми.

Прояви свою старанність,
Напиши усім на радість!

V. Включення в систему знань і повторення.

1. Знаходження й наведення контурів букви О.
2. Спосіб поєднання букви О в буквосполучення:
 - Он, Ор, Ок, Оч – верхнє;
 - Ос, Од, Ож – середнє;
 - Ол, Ом – нижнє.
3. «Оживлення» букв О, Ю, перетворення їх на істот.
4. Гра «Хто більше?».
 - Кожна команда називає слова, які починаються на букву О. Перемагає та команда, яка назвала останнє слово.
 - Я зупиняю гру, бо переможця визначити неможливо.
 - Який висновок ми зробимо? (Ми знаємо дуже багато слів, які починаються на букву О, тому нам потрібно вміти писати цю букву, щоб уміти писати ці слова.)
5. Написання слів «Оксана», «Одеса».
6. Написання речення: «Ольга – київська княгиня».

VI. Самостійна робота.

1. Завершення роботи й написання під великою друкованою літерою О рукописної.
2. Запис рукописними літерами слова «Олена» (ім'я матусі нашого однокласника / нашої однокласниці).
3. Списування з друкованого слова «Олександра» (ім'я вашої однокласниці).
4. Написання під диктовку слова «Олег» (ім'я тата нашого однокласника / нашої однокласниці).

VII. Рефлексія діяльності.

- Чому було присвячено урок?
- Навіщо вміти писати літери?
- Знайдіть і закресліть букви, написані неправильно (с. 53).
- Чи можемо ми тепер допомогти звірятам і прописати в зошиті завдання, яке їм задала вчителька Сова? (Можемо.) Пропишіть це завдання.
- Чи повністю виконано завдання? (Ні.)
- Чому? (Ми не вміємо писати велику букву Ю.)
- Що ж нам робити? (На наступному уроці ми навчимося писати цю букву й допоможемо звірятам.) Домовилися!
- Ваші друзі звірята дякують вам за роботу на уроці! Учителька Сова також задоволена вашою роботою.
- Протягом уроку за вами із цікавістю спостерігало чарівне сонечко. Намалюйте йому усмішку залежно від вашого настрою.

**Іванова Маргарита Амангельдіївна, Корнійчук Ірина Володимирівна –
учителі школи I – III ступенів № 147 Деснянського району міста Києва.**

Тема: Ознайомлення з написанням великих букв Я, О, Ю, Ф

Мета: ознайомити учнів з написанням великих рукописних букв Я, О, Ю, Ф;
учити впізнавати й називати відповідно до алфавіту великі рукописні літери,
правильно писати велику букву Я; формувати вміння ритмічного безвідривного
написання літери Я, удосконалювати правильну посадку під час письма, уміння
правильно тримати ручку й розташовувати зошит на парті; виховувати бажання мати
друзів, бути товариськими, уміти правильно спілкуватися; розвивати критичне
мислення й самооцінку, увагу та фантазію учнів.

Обладнання: індивідуальні дощечки для письма, комп'ютер.

Тип уроку: відкриття нових знань.

Методична література: Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма
букв українського алфавіту та цифр: [навчально-методичний посібник]
/ М. І. Чабайовська ; [ред. О. А. Осіпова]. – Тернопіль : Мальва-ОСО, 2010. – 116 с.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

Знову день почався, діти!

Всі зібрались на урок.

Час усім нам поспішати –

Кличе в подорож дзвінок!

– Діти, чого ви очікуєте від уроку? (Відповіді учнів.)

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень.

– Розгляньте малюнок «Лісова школа» (на екрані зображено учнів Лісової
школи та гостей, які до них завітали).

– Прочитайте, як звати гостей? (Папуга Яша, віслючок Огошенько, мавпочка
Юзя, кіт Федір.)

– Гості були вражені Лісовою школою, звірятками, які так старанно вчили
рідну українську мову, однак настав час вирушати додому. Вони запропонували своїм
новим друзям листуватися з ними.

Зайчику дуже схотілося написати листа папузі Яші, і вухань засумував: він не
вмів писати велику літеру Я.

Засміявся Вовчик: «Напишемо з маленької!».

«Ні», – заперечила Білочка, – адже імена казкових героїв пишуться з великої
букви!».

Усі разом вони пішли до мудрої Сови по допомогу.

– Отже, перед нами постає проблема: які ще букви нам потрібно навчитися
писати? (Відповіді учнів: Я, О, Ю, Ф.)

III. Виявлення причини утруднення і постановка навчального завдання. Повідомлення теми та мети фрагмента уроку.

Мудра Сова запропонувала їм звернутися до чарівного дерева.

– Саме ця група букв знаходиться на одному з листочків чарівного дерева на сторінці 4. Розгляньте його, знайдіть цю групу букв, замалюйте їх.

– Отже, сьогодні ми розпочинаємо вивчати написання групи великих букв Я, О, Ю, Ф, які нам дуже потрібні для написання листа.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. Розгляньте написання групи букв на сторінці 48.

– Що спільного і що відмінного побачили звірята в цих літерах?

– Спільне: овали, довга пряма похила лінія із заокругленням унизу ліворуч.

– Відмінне: штрих, коротка горизонтальна лінія у букві Ю; розмір овалів тощо.

– Знайдіть листочок на чарівному дереві з подібними елементами. (Листочок із буквами Л, М, А, Г.)

– Що можна змінити в написанні цих літер, щоб утворити букви Я, О, Ю, Ф?

2. Прочитайте їх правильну назву.

– Порівняйте друковані й рукописні букви, провівши кольорові стрілки від рукописної літери до друкованої. (Виконання завдань на с. 48.)

3. А тепер давайте знайдемо зразок їх написання на малюнку (с. 49). (Учні озвучують побачене.)

4. Спробуйте пофантазувати й перетворити букви Я, О, Ю, Ф на малюнки. (Учні виходять до дошки та малюють.)

Фізкультхвилинка.

5. Ознайомлення з правильним написанням великої букви Я.

– Із цієї групи букв сьогодні ми вивчимо написання великої літери Я. (Робота на с. 49.)

6. Розгляньте уважно послідовність написання букви Я.

Учні розглядають написання букви «Я», а вчитель уголос робить поелементний аналіз, промовляючи послідовність її написання.

Учитель:

– Велика буква «Я» складається з трьох елементів: із довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу ліворуч, великого овала та довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу праворуч.

– Починаємо писати літеру над нижньою рядковою лінією, ведемо вниз праворуч похилу, плавно заокруглюємо, торкаємося нижньої рядкової лінії й пишемо більш похило довгу пряму похилу лінію до верхньої міжрядкової.

– Не доводячи її до верхньої міжрядкової лінії, починаємо писати великий овал.

– Не відриваючи руки, пишемо вниз довгу пряму похилу лінію, плавно заокруглюємо праворуч, закінчуємо писати на середині робочого рядка.

– Увага! Рахунок: один – і – два – і – три – і.

V. Самостійна робота із самоперевіркою.

– А тепер спробуйте самостійно написати букву Я на дощечках. (Учні пишуть букву Я на індивідуальних дощечках, перевіряють за зразком, коментують написане.)

1. Робота в прописі (с. 50).

– Уважно розгляньте зразок написання букви Я, запропонований Білочкою, і закресліть букви, написані неправильно. Поясніть свій вибір.

2. Повторення правил учня на уроках письма:

- правильно сидіти під час письма;

- правильно розташовувати зошит і руки на парті;

- правильно тримати ручку.

3. Безвідривне написання літери Я під ритм.

4. Самостійне вправляння в написанні буквосполучень з аналізом з'єднань.

VI. Включення в систему знань і повторення.

1. Виконання вправ на закріплення написання букви Я у словах і реченнях.

VII. Рефлексія діяльності.

– Чого нового ми навчилися на уроці?

– До кого з друзів ми можемо тепер написати листа?

– Якби сонечко оцінювало вашу роботу, який у нього був би вираз обличчя?

– Мені приємно було вас учити, тому що ви старалися, були працелюбними.

Дякую вам за роботу!